

UNIUNEA EUROPEANĂ
INVESTEȘTE ÎN OAMENI !

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

COALITIA 52

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI

BABEȘ-BOLYAI

FSEGA

academia de
advocacy

REGIONALIZAREA ROMÂNIEI – între pericole și oportunități

- sinteza audierii publice -

CADRUL GENERAL AL AUDIERII PUBLICE

Guvernul a inițiat un amplu proces concomitent de regionalizare și descentralizare a României. Acest proces se află într-o etapă de conceptualizare și fundamentare, în căutarea criteriilor care să faciliteze conturarea alternativelor viabile de regionalizare.

În acest sens, Guvernul a adoptat un *Memorandum privind măsurile necesare pentru demararea procesului de regionalizare-descentralizare în România*, conform căruia, statul trebuie să rezolve un important decalaj pe care îl are față de Europa, pentru a aduce serviciile publice și deciziile mai aproape de cetățeni și pentru a-și folosi mai judicios resursele.

În ce măsură va reuși procesul de regionalizare și descentralizare inițiat de Guvern să răspundă scopului și misiunii declarate, dar mai ales, așteptărilor noastre, depinde decisiv de parcursul și conținutul evenimentelor de consultare publică în etapele cheie ale conceptualizării, fundamentării și operaționalizării procesului de regionalizare a României.

În acest context, Coaliția 52, Facultatea de Științe Economice și Gestiunea Afacerilor a Universității Babeș Bolyai și Academia de Advocacy au inițiat, la Cluj Napoca, în data de 28 martie 2013, audierea publică „Regionalizarea României – între pericole și oportunități”.

Inițiatorii audierii publice au invitat pe toți cei care cred în potențialul propriu de a contribui la un proces autentic de regionalizare a României, să își exprime opinia în cadrul audierii publice, prin formularea documentată și argumentată, în scris, a răspunsurilor la următoarele întrebări:

- ▶ **Care sunt pericolele / problemele majore specifice României, nesoluționate încă și care ar putea fi rezolvate printr-un proces de regionalizare? Argumentați.**
- ▶ **Care sunt oportunitățile majore specifice României, care ar putea fi valorificate prin procesul de regionalizare? Argumentați.**
- ▶ **Care sunt avantajele competitive care îndreptăcesc localitatea Dumneavoastră în a primi, prin delegare, cel puțin una din competențele cuprinse în Memorandumul adoptat de Guvern privind regionalizarea și care să conducă la o guvernare regională performantă? Argumentați.**

Acest demers a continuat primul demers sistematic inițiat la Timișoara, în noiembrie 2012, de către Academia de Advocacy, prin audierea publică „Regionalizarea României – de ce?”.

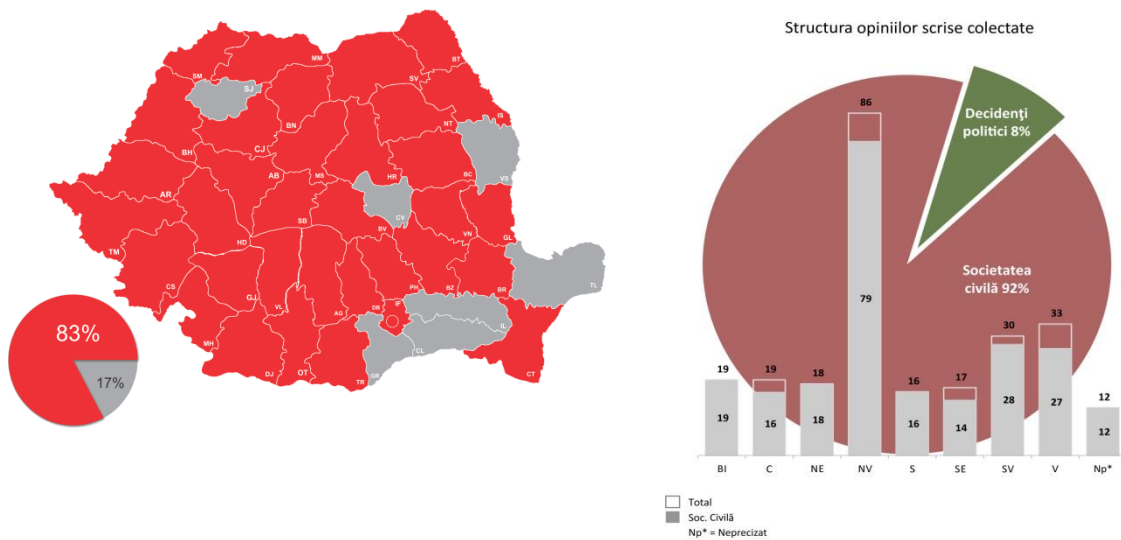
Audierea publică este o procedură transparentă și riguroasă, de colectare de opinii fundamentate, prin care orice grup, organizație, instituție și persoană fizică interesată își poate aduce contribuția în definirea și adoptarea politicilor publice de interes local, național și internațional. În acest scop, organizatorii pun la dispoziția celor interesați o bibliografie publică consistentă, din care extrag o premisă riguroasă de dezbatere, denumită motivație, pe baza căreia cei interesați își pot formula opinii argumentate. Detalii asupra procedurii, a regulamentului de participare, a bibliografiei și a altor elemente organizatorice se regăsesc la www.advocacy.ro și www.implicitat.info.

STRUCTURAREA ȘI ORGANIZAREA OPINIILOR COLECTATE

Pe fondul prioritizării temei regionalizării României pe agenda guvernamentală, a acaparării agendei mass media și a semnalelor publice ale decidenților politici cheie cu privire la stringența finalizării procesului de regionalizare și descentralizare a României în anul curent, în cadrul audierii publice „Regionalizarea României – între pericole și oportunități” s-au colectat 250 de opinii scrise extrem de diverse, pline de conținut și idei, referitoare fie la gradul de așteptare al românilor vizavi de acest proces, fie la idei și sugestii despre cum ar trebui planificat procesul, fie la premisele necesare succesului unui astfel de proces, precum și opinii referitoare la inutilitatea și inoportunitatea în sine a procesului.

Toate aceste opinii scrise colectate, conform procedurii de audiere publică, sunt prezentate public la www.advocacy.ro și www.implicitat.info.

Analiza în structură a opiniilor relevă o acoperire geografică relevantă a celor interesați de subiectul regionalizării, fiind colectate opinii din toate actualele regiuni de dezvoltare ale țării, respectiv din 34 de județe, precum și din afara țării.

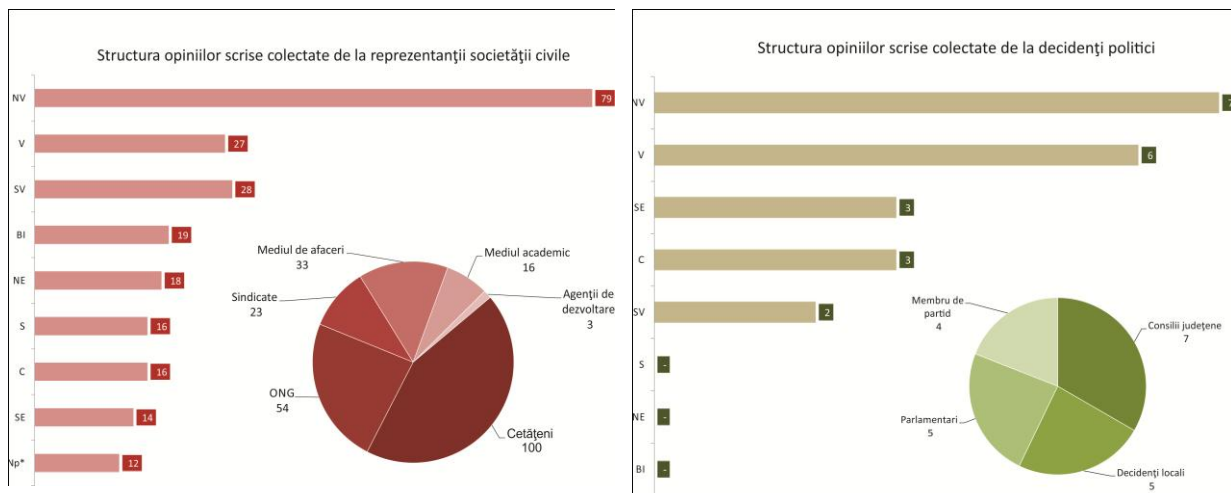

Marea majoritate a opiniilor provin din partea reprezentanților societății civile, fapt ce denotă din nou disponibilitatea și deschiderea acestora de a interfera cu procesul

decizional public, în general, respectiv cu procesul de fundamentare a modelului de regionalizare și descentralizare anunțat al decidenților, în particular.

S-au mobilizat și și-au asumat responsabilitatea formulării publice a opiniei atât reprezentanți ai formelor structurate ale societății civile – reprezentanți ai asociațiilor de afaceri, ai sindicatelor, organizațiilor non-guvernamentale – cât și cetățeni, care fie nu sunt afiliați vreunei structuri asociative, fie nu au putut sau nu au dorit să angajeze organizația din care fac parte.

De apreciat este și de această dată și interesul mediului academic de a se implica mai concret în viața comunității, precum și consecvența implicării agențiilor de dezvoltare regională, actori cheie, apropiați fenomenului regionalizării.

Din zona decidenților politici și publici, implicarea acestora, chiar dacă nu este una semnificativă numeric, este importantă prin semnalul transmis cu privire atât la importanța temei, cât și la deschiderea și disponibilitatea acestora de a intra într-un dialog real, egal cu cetățenii și formele structurate ale societății civile.

CUPRINSUL RAPORTULUI SINTEZĂ

În baza documentelor specifice audierii publice, respectiv în principal a motivației și a bibliografiei de fundamentare a acesteia, conform procedurii, Comisia de Experți a analizat și structurat cele 250 de opinii scrise colectate pe tema regionalizării.

Subiectul central anunțat al dezbaterii publice a fost „Regionalizarea României – între pericole și oportunități”.

Astfel, intenția inițiatorilor a fost de a canaliza în această etapă a consultărilor publice, dezbateră în jurul problemelor și a oportunităților pe care eventualul proces de regionalizare și descentralizare anunțat de către Guvern le-ar putea adresa. De asemenea, în baza Memorandumului adoptat de Guvern, complementar s-a inițiat și dezbateră modului de delegare a competențelor de la nivel central la nivel regional.

Dată fiind etapa incipientă a fundamentării acestui proces la nivelul Guvernului, s-a apreciat a fi esențială identificarea cât mai largă a problemele și oportunităților actuale, reale ale românilor, precum și a realităților din teritoriu, atât pentru a veni în întâmpinarea gradului de așteptare al cetățenilor cu privire la regionalizare, cât mai ales pentru a sprijini

definirea clară, concretă și fără echivoc a nevoii, sensului și utilității procesului de regionalizare și descentralizare a României.

Redăm în cele ce urmează sinteza opiniilor scrise colectate de către Comisia de Inițiere a audierii publice și sintetizate, structurat în jurul întrebărilor audierii publice, de către a Comisia de Experți a acesteia.

► **Întrebarea nr.1**

Care sunt pericolele / problemele majore specifice României, nesoluționate încă și care ar putea fi rezolvate printr-un proces de regionalizare? Argumentați.

Problemele majore specifice României, nesoluționate încă și care ar putea fi rezolvate printr-un proces de regionalizare, conform opiniilor colectate și analizate, pot fi grupate astfel:

- ▷ probleme legate de **nivelul de dezvoltare economică**, de disparitățile și decalajele economice, respectiv de nivelul sărăciei și nivelul de trai, în general (șomaj, lipsa locurilor de muncă, adâncirea disparităților, scăderea calității serviciilor publice, infrastructura precară din multiple domenii, de la sănătate până la cea de transport, lipsa atractivității investiționale, exodul resursei umane competente);
- ▷ probleme legate de **centralizarea și concentrarea excesivă a procesului decizional public**, cu distorsiuni majore în redistribuirea resurselor publice, prin ingerința politicului, în detrimentul nevoilor reale; (zonele bogate au devenit și mai bogate, iar cele sărace și mai sărace);
- ▷ probleme ale **sistemului administrativ ineficient**, datorate supradimensionării, gradului mare de fragmentare, corupției, birocrăției, deprofesionalizării personalului pe fondul numirilor politice, a dotărilor tehnice insuficiente sau depășite moral și a slabei motivări, inconsecvenței și incoerenței legislative, deficiențelor atât în gestionarea proceselor decizionale, cât și a resurselor publice;
- ▷ probleme generate de **incompleta și ineficienta descentralizare** inițiată la nivelul administrațiilor locale, ca urmare a transferului unor responsabilități, fără transferul însă și a surselor de finanțare care să le susțină;
- ▷ probleme generate de **distanța puterii decizionale politice și a deciziilor publice față de cetățean** (la nivel central nu sunt cunoscute în detaliu problemele locale/regionale, precum și specificitățile din teritoriu);
- ▷ probleme implicate de absorbția slabă a **fondurilor europene**, dar și de slaba eficiență a acestora și imposibilitatea corelării și integrării proiectelor de anvergură mică în proiecte strategice.

Dacă marea majoritate a depozanților sunt de acord cu inventarierea marilor probleme specifice ale României, nu toți sunt de acord în privința soluționării lor prin regionalizare.

Astfel, există foarte multe păreri, atât pro, cât și contra regionalizare, care consideră că eventualul proces de regionalizare **nu va rezolva** problemele majore specifice României, nesoluționate încă. Parte din argumentele enunțate în acest sens țin de identificarea reală a cauzelor problemelor, iar parte de lipsa de încredere în decidenții publici și politici, atât în etapa elaborării și planificării regionalizării, cât și a implementării acestui proces.

Între cauzele reale ale problemelor majore specifice României și care nu se vor soluționa prin regionalizare sunt amintite:

- auto-birocratizarea excesivă, în special a fondurilor europene,
- lipsa unui stat puternic și a unei strategii reale, viziune de dezvoltarea țării,
- dispariția industriilor țării,
- neexploatarea terenului agricol,
- ignorarea potențialului turistic,
- incapacitatea elitelor de a coagula în jurul lor,
- apatia,
- educația precară,
- sărăcia,
- legislația bolnavă, corupția generalizată.

Alături de lista problemelor majore specifice României, care ar putea fi sau nu soluționate prin procesul de regionalizare, din analiza opiniilor colectate s-a desprins, la fel ca și în cazul audierii publice precedente, o mare clasă a **riscurilor care ar putea fi induse de un eventual proces de regionalizare**, și anume:¹

- riscul fragmentării și incoerenței strategiei de nivel național, precum și riscul incapacității supervizării, corelării și supravegherii de la nivel național;
- riscul unui management defectuos al procesului de regionalizare, datorat:
 - riscului de politizare excesivă a procesului;
 - rezistenței la schimbare, în special a funcționarilor din administrația centrală;
 - calendarului excesiv de accelerat;
 - populației neinformate, nepregătite;
- riscul costurilor mult prea ridicate datorate creșterii birocrăției, fie și numai prin multiplele schimbări legislative necesare, precum și datorită etapelor indispensabile ale tranziției;
- riscul compromisurilor politice dăunătoare (deși teoretic se reduce numărul de coruptibili în sistem, puterea lor va fi mai mare, având o și mai mare forță în a “negocia”; relațiile de putere vor deveni mai clare, mai bine definite, rețeaua piramidală clarificându-se mai mult și căpătând o mai mare consistență);
- riscul adâncirii decalajelor, atât din punct de vedere economic, cât și social, între județele care nu intră în sfera intereselor politice sau cele care nu vor reuși să obțină statutul de capitală regională (riscul de migrare al fondurilor și investițiilor către orașele-capitală a noilor regiuni, ceea ce ar atrage după sine decăderea economică a orașelor mai mici, totul în contextul unei mai bune absorbții a fondurilor comunitare);
- riscul enclavizării și a federalizării este în continuare amintit.

¹ În completarea inventarului problemelor pe care le-ar putea induce regionalizarea aducem în atenție și conținutul, mult mai dezvoltat pe acest subiect, al sintezei audierii publice „**Regionalizarea României – de ce?**”, întrucât în cadrul audierii publice din **noiembrie 2012** acest subiect a fost abordat explicit (www.advocacy.ro). În prezenta audiere publică aspectele riscurilor induse de regionalizare au fost doar reiterate și completate de către o parte dintre autorii opiniilor, în contextul dezbaterii problemelor României și ale regionalizării.

► Întrebarea nr.2

Care sunt oportunitățile majore specifice României, care ar putea fi valorificate prin procesul de regionalizare? Argumentați.

Principalele categorii de oportunități, semnalate în opiniile scrise colectate și analizate, ca fiind corelate direct cu eventualul proces de regionalizare și descentralizare a României sunt redată în cele ce urmează.

- ▷ Oportunitatea cea mai frecvent amintită, în corelație și cu problemele majore enunțate ale centralizării excesive a deciziei publice și a administrației ineficiente, este **implementarea efectivă a principiului subsidiarității și a descentralizării**.

Dezideratele legate de implementarea principiului subsidiarității și a descentralizării se referă la:

- desconggestionarea deciziei politice și administrative, inclusiv prin asocierea cu un grad mai mare de autonomie financiară la nivel regional;
 - responsabilizarea deciziei politice și administrative;
 - modernizarea și eficientizarea administrației publice;
 - transparentizarea actului decizional public și apropierea lui de cetățean și nevoile sale;
 - creșterea competiției și a competitivității inter-regionale, dar și cadru propice pentru creșterea egalității în șansele privind dezvoltarea în interiorul aceleiași regiuni.
- ▷ A doua mare oportunitate este cea a **creșterii gradului de absorbție a fondurilor europene**.
Argumentele amintite în acest sens sunt legate de:
 - oportunitatea relației directe cu U.E., scurtarea traseului de comunicare și de decizie putând aduce o mai bună gestionare a resurselor financiare;
 - oportunitatea accesării fondurilor pentru proiecte de investiții strategice, adaptate însă nevoilor specifice regiunii;
 - accelerarea procesului investițional.
 - ▷ Oportunitatea **dezvoltării politicilor publice regionale și a proiectelor investiționale integrate** este amintită frecvent în strictă corelație cu domenii specifice de interes major pentru cetățean, cum ar fi:
 - crearea unor strategii a ocupării forței de muncă pentru fiecare regiune în parte;
 - exploatarea responsabilă a resurselor specifice regiunii;
 - dezvoltarea unor ramuri noi, de nișă;
 - gestionarea infrastructurii de sănătate și asistență medicală la nivel regional;
 - programele de dezvoltare a agriculturii transferate la nivel regional;
 - dezvoltarea accesibilității prin continuarea extinderii și modernizării infrastructurii de transport;
 - dezvoltarea patrimoniului natural/ambiental și promovarea politicii de mediu;
 - relansarea unor procese de inovare în cooperare cu centre universitare;
 - o mai bună gestionare, valorificare și promovarea a obiectivelor turistice.

Gradul de așteptare al cetățeanului este legat de corelarea deciziilor publice cu nevoi și probleme specifice, precum și cu oportunități de dezvoltare specifice, diferite și diverse de la o regiune la alta, pentru diminuarea discrepanțelor sociale, economice, culturale.

▷ În contextul oportunităților este amintit și **potențialul identității regionale**.

Obiceiurile, tradițiile, moștenirea istorică, culturală și socială ar putea fi mai bine valorificate atât din punct de vedere turistic, prin proiecte de anvergură regională bine conturate, cât și din perspectiva întăririi coeziunii regionale.

▷ Din punct de vedere **politic**, s-a amintit:

- posibilitatea „retrasării” influenței politice la nivel local;
- șansa „zguduirii” actualelor structuri administrative birocratizate și crearea unor structuri funcționale, orientate pe dezvoltare și nu pe administrare;
- eventuala necesitate a apariției partidelor cu specific regional.

▷ O oportunitate majoră principială și de fond, deși amintită în puține din opiniile colectate, este aceea că **prin procesul de regionalizare s-ar putea constitui nivelul strategic de programare, management și intervenții majore la nivelul administrației publice locale din România**.

- autoritățile publice locale, prin însăși obiectul lor de activitate, acționează la nivel administrativ-tactic și operațional, fiind prea puțin capabile pentru intervenții strategice, care privesc un orizont de timp mai mare decât un mandat și care necesită resurse financiare mai complexe decât cele care există la nivelul autorităților locale individuale;
- regiunea ar trebui să fie tocmai liantul între comunitățile locale care îmbrățișează aceleași deziderate;
- rolul instituțiilor regionale ar fi nu acela de a crea un nivel administrativ suplimentar, care să se suprapună peste instituțiile existente la nivel local, ci, dimpotrivă, acela de a asigura cadrul strategic necesar pentru intervenții publice capabile să contribuie în același timp la îmbunătățirea competitivității actorilor economici și la diminuarea disparităților socio-economice din comunitățile noastre.

▶ **Întrebarea nr.3**

Care sunt avantajele competitive care îndreptățesc localitatea Dumneavoastră în a primi, prin delegare, cel puțin una din competențele cuprinse în Memorandumul adoptat de Guvern privind regionalizarea și care să conducă la o guvernare regională performantă? Argumentați.

În privința modului de delegare de la nivelul central spre cel regional a competențelor anunțate prin Memorandumul adoptat de Guvern, părerile sunt din nou împărțite.

Astfel, există opinii în acord cu declarațiile publice ale decidenților, conform cărora dezvoltarea economică la nivel regional **ar trebui să nu se concentreze în jurul unui singur oraș**, ci să fie cât mai echitabil distribuită în cadrul regiunii, motiv pentru care și competențele în discuție ar trebui să fie cât mai dispers delegate și distribuite în interiorul regiunii.

În contrapondera acestor opinii, s-au enunțat păreri conform cărora **atribuțiile delegate la nivel regional să fie concentrate la nivelul unității administrativ teritoriale cu valențe de pol regional de dezvoltare și nu dispersate la nivel de județe componente**, pentru a facilita monitorizarea și responsabilizarea și a evita diluarea responsabilităților transferate.

În ambele situații argumentele sunt legate, în general, de cetățean, fie sub aspectul accesibilității lui la diferitele instituții și organisme regionale, dispersate sau nu în regiune, fie sub aspectul pericolului major al accentuării problemelor economiilor de subzistență ale celor mai multe comunități locale.

În afara acestui aspect, al dispersării sau nu a competențelor ce se vor delega la nivel regional, multe opinii au menționat:

- nevoia de criterii obiective de departajare, fundamentate pe studii și analize specifice;
- nevoia unui set de indicatori economici, sociali și geografici de dezbatere și analiză a avantajelor competitive ale potențialelor sau viitoarelor reședințe de regiune.

În acest sens, remarcăm și sugestia lansării pe acest subiect a unor dezbateri bazate pe viziuni strategice, în contextul cărora „capitala” să fie aleasă ca un instrument, din punct de vedere al rolului pe care îl poate juca și a resurselor cu care poate contribui la viitoarele strategii ale fiecărei regiuni.

Din analiza specifică a argumentelor formulate de către depozanți în favoarea explicită a unui oraș sau a altuia, se desprinde orientarea generală a actualelor mari centre urbane de a-și reclama, pe bună dreptate, majoritatea competențelor anunțate a se delega.

În contrapartidă, în competiție cu acestea se înscriu destul de timid alte centre urbane pe una, două sau trei din competențele respective, invocând, în principal, experiențele acumulate în diferite domenii, dar și istoria, tradiția și specificul locului.

Corelat cu problemele, dar mai ales cu oportunitățile identificate, chiar dacă în afara cadrului conturat prin întrebări a dezbaterii audierii publice, în foarte multe din opiniile colectate și analizate, se regăsesc idei variate și cu privire la **modul de asociere a județelor în perspectiva viitoarelor regiuni**:

- o prima categorie este formată din ideile divergente cu privire la *criteriul economic de asociere a județelor* în viitoarele regiuni:
 - există opinii conform cărora viitoarele regiuni ar trebui gândite în ideea asocierii județelor cu creștere economică și cele aflate în declin, astfel încât să se creeze sinergii regionale;
 - există opinii care, dimpotrivă, apreciază oportună asocierea de județe aflate în stadii similare de dezvoltare, cu un potențial de dezvoltare similar și care să beneficieze de un context omogen în cadrul regiunii;
- o a doua categorie a opiniilor divergente referitoare la modul de asociere a județelor se referă la *câte criterii și care ar fi acelea care ar trebui să stea la baza procesului de regionalizare*:
 - există opinii care susțin necesitatea existenței unui singur criteriu, care să aibă potențialul de a soluționa decalajele economice (astfel de criterii unice ar putea fi

criteriul economic, criteriul accesibilității infrastructurii de transport, criteriul accesului la justiție, criteriul accesului la energia electrică);

- există opinii, majoritare, privind necesitatea fundamentării multicriteriale a modelului de regionalizare (printre criteriile amintite în acest caz sunt criteriile demografice, teritoriale, sectorul economic dominant: industrie, agricultură, turism, gradul de dezvoltare economică (PIB/locuitor), istorie, tradiții, obiceiuri, numărul de așezări urbane, existența unor metropole economice competitive, a unei infrastructuri de transport, dar și centre universitare și accesul la servicii publice minimale);
- în categoria propunerilor, chiar dacă singulare, atipice amintim:
 - soluția facilitării și stimulării asocierilor libere între județe, în acord cu interese comune;
 - soluția așa-numitului principi al „locomotivei – vagon tractat”, în care parametrii de dezvoltare economică ai „locomotivei” trebuie să fie superiori cu cel puțin 50%, acest principiu fiind completat de crearea unor „insule de prosperitate” în interiorul țării, cu un PIB mediu pe cap de locuitor superior mediei naționale.

În același registru, al sugestiilor privind modalitatea de fundamentare și realizare a regionalizării, multe opinii fac referire la **necesitatea autonomiei financiare a viitoarelor regiuni**, în contextul unei reale descentralizări din acest punct de vedere. Între aspectele menționate în acest sens amintim:

- necesitatea conceperii unui buget regional, dar și a reformării unor aspecte ale bugetării locale, cum ar fi procesul de reechilibrare, politica prelevărilor din veniturile fiscale la bugetul de stat;
- preeminența principiului stimulativ în fața celui al solidarității, cu aplicarea celui din urmă mai degrabă pentru atenuarea dezechilibrelor interregionale;
- sursele de buget vor trebui corelate cu atribuțiile ce revin regiunii, astfel încât să se evite situația în care regiunea primește atribuția fără sursa financiară proprie;
- banii proveniți din taxe și impozitele colectate ar trebui să rămână în regiune;
- regiunile ar trebui să aibă, în limitele legii, acces la piețele de capital pentru a finanța cheltuielile de investiții prin împrumuturi publice.

Pentru a întregi tabloul gradului de interes ridicat și al așteptărilor și mai ridicate ale cetățenilor vizavi de procesul anunțat al regionalizării și descentralizării României, redăm în finalul sintezei audierii publice „Regionalizarea României – între pericole și oportunități”, sugestiile ale cetățenilor referitoare la **premisele indispensabile bunei fundamentări a acestui proces**:

- nevoia recursului la știință, teorie și metodă pentru analiza oportunității inițierii procesului de regionalizare, inclusiv din dorința de a minimiza influența criteriilor politice în trasarea viitoarelor regiuni;
- studiul de impact ar trebui să fie unul multicriterial, care să includă analize socio-economice, demografice, instituționale, etc. (în prezent, se apreciază că există o serie de cercetări și studii cu privire la regionalizare, elaborate însă pe diferite arii de

specialitate nearmonizate, nesintetizate, care să abordeze din perspective multiple aspectele legate de implicațiile regionalizării);

- realizarea unei analize comparative a actualei forme de organizare și a celei propuse;
- informarea largă cu privire la plusurile și minusurile acestei schimbări;
- în perspectiva unui eventual referendum pe subiect, în perioada pregătitoare a procesului de regionalizare, consultările publice trebuie să premerge etapei de informare și consultare a publicului larg, întrucât opiniile și deciziile cetățenilor necesită un cadru explicativ de soluții deja elaborate, pus la dispoziția lor spre studiere și deliberare finală prin referendum.

Complementar, de remarcat și reținut sunt și **așteptările privind îndeplinirea unor pre-condiții în etapa implementării procesului**, așteptări ce denotă atât interes, cât și reticență în privința etapelor viitoare ale procesului de regionalizare și descentralizare a României:

- introducerea indicatorilor de performanță atât la nivelul regiunilor, cât și în interiorul acestora, la nivelul competențelor delegate, pentru a putea măsura buna guvernare și eficientizarea costurilor;
- un corp al funcționarilor publici, calificat și depolitizat, ca și condiție fundamentală a asigurării coordonării diferitelor politici sectoriale și a integrării acestora într-o abordare globală;
- nevoia unor minime garanții (nu numai politice) că va fi un proces benefic, prin garantarea din partea celor care îl implementează că va fi un proces viabil și de succes, iar în caz contrar să recompenseze părțile afectate.

CONCLUZIILE COMISIEI DE EXPERȚI A AUDIERII PUBLICE

În urma analizei celor 250 de depoziții colectate și a structurării răspunsurilor pe cele 3 întrebări, Comisia de Experți a elaborat următoarele concluzii:

- ▶ identificarea problemelor și a pericolelor majore specifice României s-a dovedit a fi utilă din perspectiva procesului de consultare publică și a celui de fundamentare a procesului de regionalizare, însă, în același timp, s-a dovedit a fi nu foarte facilă, **în contextul lipsei unei formulări și definiri foarte clare a modelului de regionalizare care se dorește a fi aplicat României;**
- ▶ problemele inventariate sunt **probleme majore, generale ale României:**
 - probleme legate de **nivelul de dezvoltare economică**, de disparitățile și decalajele economice, respectiv de nivelul sărăciei și nivelul de trai, în general;
 - probleme legate de **centralizarea și concentrarea excesivă a procesului decizional public**, cu distorsiuni majore în redistribuirea resurselor publice, prin ingerința politicului, în detrimentul nevoilor reale;
 - probleme ale **sistemului administrativ ineficient**, datorate supradimensionării, corupției, birocrăției, deprofesionalizării personalului pe fondul numirilor politice, a dotărilor tehnice insuficiente sau depășite moral și a slabei motivări, deficiențelor în gestionarea proceselor decizionale și a resurselor publice;

- probleme generate de **incompleta și ineficienta descentralizare** inițiată la nivelul administrațiilor locale, ca urmare a transferului unor responsabilități, fără transferul însă și a surselor de finanțare care să le susțină;
 - probleme generate de **distanța puterii decizionale politice și a deciziilor publice față de cetățean**;
 - probleme implicate de absorbția slabă a **fondurilor europene**, dar și de slaba eficiență a acestora și imposibilitatea corelării și integrării proiectelor de anvergură mică în proiecte strategice
- ▶ majoritatea problemelor generale, actuale ale României sunt văzute ca **posibil a fi soluționate prin regionalizare**, de către o parte din depozanți, însă, în aceeași măsură, aceleași problemele majore ale României sunt recunoscute, dar apreciate ca fiind **imposibil de soluționate prin regionalizare**, de către depozanții sceptici, care nu mai au deloc încredere în politic și care apreciază drept cauze reale ale problemelor:
- lipsa unui stat puternic și a unei strategii reale, viziune de dezvoltarea țării,
 - dispariția industriilor țării, neexploatarea terenului agricol, ignorarea potențialului turistic,
 - incapacitatea elitelor de a coagula în jurul lor,
 - apatia, educația precară, sărăcia,
 - auto-birocratizarea excesivă, în special a fondurilor europene,
 - legislația bolnavă, corupția generalizată.
- ▶ de remarcat faptul că, în raport de modul de acțiune, **aceleași pericole și provocări ale României și ale regionalizării pot fi transformate, totuși, în oportunități**;
- ▶ alături de inventarul de probleme ale României, care ar putea fi sau nu soluționate prin regionalizare, s-a mai conturat și **un inventar al provocărilor inerente regionalizării**;
- ▶ s-a reiterat, foarte clar și distinct, nevoia de identificare a unor **criterii obiective** de fundamentare a modelului de regionalizare și descentralizare, elaborate în urma unor studii și analize specifice de impact, comparative, în termeni de avantaje și dezavantaje;
- ▶ s-a reiterat, de asemenea, **intenția reală a cetățenilor interesați de a-și dedica expertiză și timp** pentru elaborarea modelului potrivit de regionalizare a României, prin procese repetitive și consecutive de consultare publică.

Conchidem prin a sublinia că, opiniile exprimate denotă gradul foarte mare de așteptare cu privire la procesul de regionalizare și descentralizare. Practic, aproape toate speranțele celor care le mai au sunt puse în acest proces.

Astfel, se așteaptă ca regionalizarea să ducă la creșterea coeziunii, dezvoltarea durabilă și strategică, încurajarea diversității teritoriale și a cetățenilor, schimbul bunelor practici și la eliminarea discrepanțelor economice, sociale și culturale.

Cât din toate acestea se va realiza, cât este fezabil a se realiza și mai ales timpul în care se va realiza depind de modelul de regionalizare care se va contura, de modalitatea sa de implementare, precum și de gradul de implicare în tot acest timp a actorilor interesați. În

acest context, descentralizarea și creșterea autonomiei vor depinde nu numai de maturitatea și disponibilitatea administrației centrale în a delega competențe și funcțiuni administrative și de dezvoltare către regiuni, ci și de capacitatea și maturitatea regiunilor în a și le asuma.

Raportarea directă a populației, a comunităților locale, la nivelul indivizilor la regionalizare reprezintă o componentă primordială, de neînlocuit în procesul transformărilor. Fără depășirea acestui prag preliminar, politicile dedicate regionalizării vor rămâne formale, generând forme fără fond, fără energie socială, fără efecte notabile.

Politicizarea regionalizării ar putea deveni principala capcană.

Problematika regionalizării, de la motivație, la căile de urmat, de la recunoașterea nevoilor, reprezentarea intereselor, până la asumarea responsabilităților nu trebuie să devină obiectul competiției politice, al luptei pentru putere. Transformarea temei într-o simplă lozincă electorală reprezintă nu doar o abordare iresponsabilă, dar și una păguboasă, o sfidare la adresa complexității problematicei.

Tentația de a transforma regionalizarea într-o consacrare constituțională a „baronizării” este reală. Dincolo de diferențieri relative, superficiale de ocolul ideologic și chiar față de poziționarea în raport cu puterea centrală, preocuparea diverselor „grupuri de interese” instalate masiv la nivel local este de a transforma măsurile administrative implicate de regionalizare într-o recunoaștere și instalare „de drept” a ceva ce este un fapt împlinit. Rămâne de văzut care ar putea fi mijloacele, instrumentele, aspectele normative, pragurile instituționale prin care proiectul regionalizării va evita această sfidare. Devine tot mai clar ca ne vom confrunta cu un moment de răspântie.

Regionalizarea nu va rezolva de la sine inerția, ambivalența, lipsa de interes social și capacitatea managerială redusă de absorbție a fondurilor europene.

RECOMANDĂRILE COMISIEI DE EXPERȚI A AUDIERII PUBLICE

Pe baza analizei depozițiilor și a concluziilor evidențiate, Comisia de Experți formulează următoarele recomandări, pentru luarea unei decizii publice optime pe tema regionalizării.

1. Aprofundarea prin comunicare și dezbateră publică a tematicii regionalizării reprezintă o cerință de bază, permanentă.

Guvernul are datoria să publice, fără poziții partizane, o cât mai mare diversitate de date, studii, opțiuni. Se evită, astfel, instalarea percepției că este un demers guvernamental, preponderant politic, dictat de U.E. și executat prin jocuri politice la vârf. O aplicare strictă, „de sus în jos” sub influența și condiționările externe deturneză natura proiectului.

Publicarea și dezbateră rezultatelor cercetărilor de specialitate, rapoarte, studii de caz referitoare la „agenda regionalizării”, posibilități și căi de folosit va antrena populația, comunitățile locale într-o recunoaștere și asumare reală a proiectelor.

Prezentarea experienței altor țări din U.E., cu plusuri și minusuri, astfel încât să fie evitate pericole, eșecuri cu costuri de timp, reprezintă o resursă utilă și accesibilă.

Tema regionalizării nu trebuie lăsată doar pe seama mass-media pentru că s-ar urmări, în principal (sau chiar exclusiv), poziții oficiale, polemici, confruntări între exponenții partidelor, grupuri restrânse.

2. Se impune realizarea unui echilibru între abordarea administrativă, prin politici reformatoare, și implicarea locală directă, ca mecanism de bază al regionalizării.

Concentrarea responsabilităților, a inițiativei și a accesului la resurse, precum și canalizarea întregului proces într-o abordare administrativă, „guvernamentală”, ministerială se află nu numai în contradicție deplină cu natura procesului, dar conduce inevitabil la izolare, la practici birocratice.

3. Accesul la avantajele regionalizării nu trebuie să apară ca o nouă sursă de diferențiere, discriminare între localități, categorii sociale, domenii de activitate.

Chiar dacă efectele pozitive ale regionalizării vor cunoaște dezvoltări diverse, acestea vor fi abordate în cadrul unui proces unitar, cu impact general.

Preocuparea pentru a obține echilibrul, evoluții în sincronitate, cu legături noi, multiple și favorabile ca noi „izvoare” ale dezvoltării trebuie să constituie o dominantă atât la nivelul managementului strategic, cât și în efortul asumat pe plan local.

4. Pozițiile sceptice, critice, opuse regionalizării nu trebuie respinse aprioric.

Dimpotrivă, trebuie să li se acorde atenția cuvenită, prin recunoaștere, dialog și cooperare în căutarea de deschideri, soluții, parteneriate. Un consens nu va fi posibil, ca în oricare altă problemă complexă. Dimpotrivă recunoașterea diversității ar prezenta un factor de sprijin, și doar în plan secundar un obstacol.

Diversitatea reprezintă o dimensiune cheie a regionalizării, o componenta de neînlocuit a structurii abordării strategice, dar și a implementării specifice.

Iată de ce, fără consens național, precum recunoașterea reciprocă a complexității, a coeziunii, nu se poate asigura o susținere consecventă a procesului în timp, amplificând riscul decăderii în polemici sterile.

Comisia de Experți

Vasile SURD,

Prof. univ. dr. emerit al Facultății de Geografie din Cluj Napoca,

Vasile DÂNCU,

Președinte al Institutului Român pentru Evaluare și Strategie, Cluj Napoca

Dorel Șandor,

Consultant Independent, București

Șerban Țigănaș,

Președinte al Ordinului Arhitecților din România, Cluj Napoca

Simona Fiț,

Consultant Transparența Decizională Academia de Advocacy, Timișoara